

ЮВІЛЕЙ

Микола Іванович Пилипенко

Директор ДУ «Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва НАМН України», член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор Микола Іванович Пилипенко 9 травня відзначив 75 років від дня народження.

Микола Іванович — визнаний у світі фахівець, який активно і плідно працює в усіх напрямках медичної радіології. У колі його інтересів як науковця і лікаря — променева діагностика, променева терапія, променева патологія, дозиметричний супровід радіологічних процедур, оптимізація променевого навантаження на медичний персонал і пацієнтів. Йому, спеціалістові з широким науковим світоглядом та величезним обсягом знань, клініцисту з аналітичним складом мислення, талановитому організатору охорони здоров'я і педагогу властиві найкращі риси людини, вченого, творчої особистості.

Після закінчення в 1960 р. Харківського державного медичного інституту Микола Іванович починав свій трудовий шлях лікарем у селищі Приколотному Харківської області, в 1962 р. почав працювати на кафедрі променевої діагностики та променевої терапії Харківського медичного інституту, а з 1982 р. і понині очолює її.

Вагомі наукові здобутки і значний творчий потенціал професора М.І. - Пилипенка, його організаторські здібності, авторитет серед науковців та клініцистів, власне бачення шляхів розвитку променевої діагностики і променевої терапії стали підставою для призначення його у 1987 р. директором Харківського науково-дослідного інституту медичної радіології МОЗ України — установи з усталеними науковими і лікувальними традиціями.

ми. В 2000 році інститут увійшов до складу Академії медичних наук України і нині називається Державною установою «Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва НАМН України». Від самого початку роботи на цій посаді професор М.І. Пилипенко виявив поважливе ставлення до своїх попередників, до історії інституту і домогся повернення інституту імені його засновника і першого директора — Сергія Петровича Григор'єва.

Завдяки професіоналізму, цілеспрямованості, таланту і відданості справі Миколи Івановича інститут під його керівництвом набув ще більшого авторитету, нинішньої високої репутації і став провідним координаційним і методичним центром у царині радіології в Україні.

Науковий стаж професора М.І. Пилипенка перевищує 50 років, йому властиві новаторський підхід, пошук оригінальних ідей при розв'язанні складних фахових проблем і наполегливе впровадження у практику результатів, здобутих у галузі медичної науки.

У докторській дисертації «Количественный анализ транспорта радиофармпрепаратов при заболеваниях почек» (1987 р.) ним розроблено математичні моделі кінетики радіофармпрепаратів в організмі в нормі й при захворюванні нирок. Професор М.І. Пилипенко першим в Україні почав упровадження ЕОМ у практику променевої діагностики і променевої терапії.

За час роботи в інституті ця талановита людина виступила ідеологом та керівником понад 25 наукових проектів.

Тільки за останнє десятиліття під його керівництвом за технічного сприяння МАГАТЕ створено еталон одиниць погли-

нутої дози і потужності поглинутої дози ікс-проміння для забезпечення дозиметрії у закладах системи охорони здоров'я України. Саме з ініціати-ви професора М.І. Пилипенка розроблено програму забезпечення якості променевої терапії в онкологічних закладах України відповідно до міжнародних вимог МАГАТЕ, налагоджено програму термолюмінесцентного аудиту «доза-поштою» та впроваджено її в систему охорони здоров'я.

Важливими внесками в теорію і практику медицини стали розробка і впровадження нових інформаційних технологій для проведення моніторингу стану здоров'я медичного персоналу, професійно пов'язаного з дією іонізуючого випромінювання, створення сучасних протоколів променевої терапії для лікувальних закладів системи охорони здоров'я України.

Микола Іванович виступив автором ідеї та керівником проекту в межах Державної комплексної програми «Здоров'я нації», за яким уперше в історії української радіології було розроблено Національні рекомендації рівні опромінення пацієнтів у рентгенодіагностиці.

Професор М.І. Пилипенко є співавтором 2 наукових відкриттів «Явище аномальної зміни інтенсивності потоку квантів проникного проміння моно- та багатоелементними середовищами» (диплом № 57, 1997 р.) та «Явище збудження інтенсивного вторинного ікс-проміння в шарі рентгенолюмінофора» (диплом № 140, 2000 р.). Ці відкриття відзначено почесними нагородами Російської академії природознавчих наук — срібною медаллю «За розвиток медицини та охорони здоров'я» ім. І.П. Павлова та медаллю ім. П.Л. Капіци.

За керівництва інститутом професором М.І. Пилипенком розпочалася і активно підтримується участь установи в міжнародних проєктах. Так, з 1998 р. інститут

виступає національним координатором постійнодіючого проєкту МАГАТЕ/ВООЗ із проведення поштового термолюмінесцентного дозимет-

Урочисте відкриття I Установчого з'їзду Українського товариства радіаційних онкологів (1999 р.). В центрі — голова Установчого з'їзду професор М.І. Пилипенко

Вітання учасникам I Установчого з'їзду Українського товариства радіаційних онкологів. Головує професор М.І. Пилипенко

ричного аудиту якості дистанційної променевої терапії в онкологічних диспансерах України. Починаючи з 2000 р. Микола Іванович керував трьома національними проектами, які виконувалися за програмою технічного співробітництва з МАГАТЕ і були спрямовані на поліпшення радіаційного захисту медичного персоналу та пацієнтів при медичному опроміненні та підвищення якості планування і проведення променевої терапії в системі охорони здоров'я України. З 2006 року він стає активним учасником трьох проектів українсько-шведської співпраці з питань дозиметрії та контролю якості при променевої діагностиці та променевої терапії. Крім того, М.І. Пилипенко стимулював розвиток найкращої в країні, визнаної на світовому рівні служби біологічної дозиметрії, а також єдиної в державі фахової служби метрології в радіологічній галузі, що працює як повірково-метрологічний центр із забезпечення вимірювань іонізуючих випромінень в установах МОЗ та НАМН України.

Микола Іванович, лікар-радіолог вищої кваліфікації, постійно веде активну діагностичну та лікувальну роботу в клініці інституту та провідних клініках Харкова, щорічно консультуючи понад 1500 випадків з використанням традиційної рентгенодіагностики, комп'ютерної томографії, радіонуклідних досліджень і магнітно-резонансної томографії. Ним уперше в Україні введено практику розглядів історій хвороби кожного онкологічного хворого на мультидисциплінарних онкологічних консилиумах.

Неможливо переоцінити внесок профе-

сора М.І. Пилипенка в розвиток методологічної бази сучасної радіології. Виключно завдяки ентузіазму і наполегливості Миколи Івановича Інститут медичної радіології було оснащено сучасним радіотерапевтичним комплексом Clinac 600C на базі лінійного прискорювача, що вивело клініку інституту на технологічний рівень провідних радіологічних установ Європи.

З набуттям Україною незалежності М.І. Пилипенко присвятив значну частку свого таланту й енергії питанням української медичної термінології. Саме він створив сучасну українську терміно-систему радіології і розв'язав проблему її стандартизації, склавши перший і єдиний «Український радіологічний словник».

Під його керівництвом підготовлено, видано і впроваджено в роботу онкологічних диспансерів України «Протоколи надання медичної допомоги хворим на злоякісні новоутворення та хворим з променевими ушкодженнями». Професор М.І. Пилипенко переклав ряд важливих методичних документів МАГАТЕ, а саме: «Програму з освіти і навчання радіотерапевтичних технологів і терапевтичних рентгенолаборантів»; «Програму з освіти і навчання медсестер радіаційної онкології»; «Програму з освіти і навчання радіаційних онкологів»; «Європейську Хартію навчання з клінічної радіології» (документ Європейської Асоціації радіологів); «Поради щодо опромінення іонізуювальною радіацією під час вагітності» (National Radiological Protection Board, UK, 1998). Ці документи видано окремими брошурами.

Професор М.І. Пилипенко організував систему неперервної внутрішньої освіти

лікарів та науковців клініки на щотижневих реферативних конференціях, на яких фахівці клініки роблять доповіді за актуальними матеріалами зарубіжних профільних журналів — *Radiology, Radiotherapy and Oncology, British Journal of Cancer, Cancer Epidemiology, Biomarkers and Prevention, European Journal of Oncology Nursing, European Journal of Radiology, Evidence-based Oncology, International Journal of Radiation Oncology, Biology, Physics.*

Для поширення сучасних знань М.І. Пилипенко створив при інституті відділ наукової організації радіологічної допомоги населенню, функції якого — організаційно-методична і консультативна допомога закладам радіологічного профілю України, з виїздами спеціалістів інституту до обласних центрів (онкологічні диспансери, клінічні лікарні, спеціалізовані диспансери радіаційного захисту населення) з метою поліпшення роботи радіологічної та дозиметричної служб, контролю якості променевої терапії та медичної допомоги онкологічним хворим; збору та систематизації даних щодо матеріально-технічного оснащення радіологічної мережі регіонів України, стану кадрового забезпечення, обсягу роботи радіологічних служб та якості радіологічної допомоги населенню, а також стану здоров'я медиків, які працюють у сфері дії іонізуючої радіації.

У 1993 р. Микола Іванович заснував «Український радіологічний журнал» — перше в Україні фахове науково-практичне видання, в якому публікуються результати досліджень за тематиками усіх розділів радіології: радіаційної онкології,

ядерної медицини, радіаційної медицини, радіаційної гігієни, медичної фізики і фізики зображень, радіобіології, огляди літератури і рецензії на нові книги з радіологічної тематики, радіологічні дайджести, матеріали з історії радіології, випадки з практики, клінічні лекції, семінари та освітні програми для підготовки спеціалістів з усіх розділів радіології. Професор М.І. Пилипенко — беззмінний головний редактор цього часопису, зусиллями якого підтримується високий науковий рівень журналу. Він уже 20 років у це видання вкладає душу, прагнучи якнайбільше зробити для удосконалення української медичної науки та розвитку рідної мови.

У 2000 р. професор М.І. Пилипенко став засновником Харківського регіонального благодійного протиракового фонду. Головний напрямок його діяльності — підтримка охорони і зміцнення здоров'я населення Харкова, а також надання соціальної допомоги хворим із незахищених верств населення.

За ініціативи Миколи Івановича 1999 р. засновано Українське товариство радіаційних онкологів (УТРО), його було обрано першим головою, а нині — Почесним головою. Товариство регулярно проводить республіканські конференції і з'їзди з міжнародною участю, що сприяє становленню в Україні сучасної променевої терапії онкологічних захворювань, збагаченню фахівців новітніми знаннями в цій галузі.

Протягом тривалого часу, починаючи з 1996 р., М.І. Пилипенко очолює Проблемну комісію «Медична радіологія» МОЗ та НАМН України, яка здійснює про-

гнозування, наукову оцінку, координацію наукових досліджень і підготовки кадрів з проблем медичної радіології.

Професор М.І. Пилипенко — автор 429 наукових публікацій (з них 7 монографій і 3 підручників), має 21 патент на винаходи. Підготував 9 докторів та 18 кандидатів наук, на сьогодні консультує 3 докторантів. Він є членом вченої медичної ради МОЗ України, членом Національної комісії з радіаційного захисту населення України Верховної Ради, членом редколегій журналів *Nuclear Medicine*, «Онкологія» та «Міжнародного медичного журналу».

Професор М.І. Пилипенко — відомий науковець в Україні, країнах СНД, Західній Європі і Північній Америці, член Асоціації радіологів Північної Америки (RSNA), Європейського товариства радіаційних онкологів (ESTRO) та Європейського товариства ядерної медицини (ESNM).

У 2003 р. Миколу Івановича нагороджено грамотою Верховної ради України «За заслуги перед українським народом», у 2009 р. Європейська Академія природничих наук відзначила його дипломом і медаллю К. Рентгена, в 2010 р. йому вручено диплом та медаль «Незалежність України» III ступеня Президії Міжнародного академічного рейтингу «Золота Фортуна» в номінації «За вагомий внесок у становлення та розвиток вітчизняної медичної радіології, зміцнення міжнародних наукових зв'язків, а також за розбудову та впровадження науково-педагогічних методик викладання променевої діагностики та променевої терапії».

Вельмишановний Миколо Івановичу!

На честь Вашого 75-ліття прийміть найщиріші вітання з цією поважною датою.

Понад 50 років віддано Вами вітчизняній медицині, розвитку її наукових засад і вихованню висококваліфікованих фахівців у галузі рентгенології і радіології. У нелегкі для країни часи, що припали на період Вашої діяльності на посаді директора нашої установи, Ви зробили величезний внесок у розвиток магістральних напрямків радіології, поновлення і розширення матеріально-технічної бази інституту. Ваша наполегливість у досягненні мети, принциповість, неоціненний досвід практичної роботи лікаря і педагога, науковця, організатора, безкомпромісність у боротьбі за здоров'я людей — ці риси притаманні Вам, одному з видатних фахівців української рентгенології та радіології.

Дозвольте побажати Вам нових творчих звершень та міцного здоров'я на многії літа.

Колектив ДУ Інститут медичної радіології

ім. С.П. Григор'єва НАМН України

Українське товариство радіаційних онкологів

Колектив кафедри радіології та радіаційної медицини Харківського національного медичного університету

Колектив редакції «Українського радіологічного журналу»